

Op 7 maart 2022 evalueerden we samen het Plukheyde oogstseizoen 2021. Ik bracht als boer cijfers, beelden en het achterliggende verhaal. De aanwezige deelnemers deelden hun ervaringen en er was veel interactie.

Wat we hieruit samen beslisten voor oogstseizoen 2022 kan je hieronder lezen en de begeleidende slides vind je via de [pdf op onze blog](#).

Korte samenvatting van de thema's en genomen beslissingen

- Een moeilijk oogstjaar 2021: 5% lagere teeltopbrengst ondanks 25% meer inspanningen
- Omdat ook het vooropgestelde deelnemersaantal niet werd bereikt is er nul financiële reserve en is het uurloon van boer Koen ook al jaren lager dan het minimum
- Positieve ingesteldheid bij de aanwezigen
- Om betere teelt te bekomen in 2022 en volgende jaren wordt er slim geïnvesteerd om kwaliteit te blijven garanderen ondanks steeds extremere weersomstandigheden
- Benchmark toont aan dat kwaliteit hoog is en prijs oogstaandeel laag
- Doelstelling 2022: Financiële ruimte creëren om investeringen te realiseren:
  - Prijscorrectie naar 13,5 euro per week voor het keuzevrije flexpakket
  - Inflatiecorrectie naar 11,25 euro per week voor het zuivere basispakket
  - Streven naar 200 voltijds equivalenten (195 in 2021)
- Enkele deelnemers vormen een promo team om te helpen de doelstellingen te realiseren
- Uitdrukkelijke dank naar iedereen die zich inzet voor de community
- Uitdrukkelijke dank ook voor iedereen die kiest voor een ecologisch, lokaal en duurzaam project en op die manier een stukje bijdraagt aan een betere wereld
- Uitnodiging deelnemerschap voor oogstseizoen 2022-2023 worden gemaild vanaf 14/03

[Lees verder om alle detail te kennen](#)

De inforonde

Aanvullend bij het interactieve verhaal kon iedereen alvast **ervaringen en bedenkingen** noteren op een steekkaart. Hieruit volgende kernwoorden: *“bevestiging ; smaak en versheid ; bewustzijn ; weten van waar je voeding komt ; kunnen kiezen ; verscheidenheid ; dit jaar iets minder vrij/veelheid aanbod ; handig weten beschikbaarheid groenten schaars/overvloedig via website; leren accepteren ; basispakket (actuele keuze van de boer) is ook interessant ; weinig tomaten – ; af en toe te kleine porties ; algemeen ruim voldoende ; ongewoon nat ; concept +++ seizoenen ++ nieuwe ontdekkingen ++ ; weinig aardbeien – ; belang praatje bij afhaling ; aanwezigheid vandaag niet representatief voor community”*. Overwegend positief dus, maar tegelijk de vaststelling dat 2021 een moeilijk jaar was.

Deze rondvraag bevestigt de positieve elementen van eerdere enquêtes in 2019 en 2020.

Cijfers 2021

Dat 2021 een moeilijk jaar was bleek ook uit de **cijfers**. Het was een jaar waarin de Plukheyde gericht wou groeien volgens een vooropgestelde [VISIE](#) (click op link voor meer info!). Doel: een gezond evenwicht tussen voldoende inkomsten uit een grotere community mét behoud van de kernwaarden. Hiervoor werd akkergrond bijgekocht en tov de vorige jaren werd zo in totaal 25% meer oppervlakte bewerkt. Tegelijk stegen volgens dezelfde grootteorde de aankoop van plant- en zaaigoed alsook de inzet van personeel om alles te bestieren. Toch leidde dit tot 5% minder jaaropbrengst hoofdzakelijk als gevolg van een laat en vooral te nat seizoen. Sommige groenten zoals

biet, snijboon, selder, ... deden het minder goed, maar daar tegenover stond een evenredige meeropbrengst van pastinaak, prei, Chinese kool, ... Wat echter niet kon worden gecompenseerd waren zieke tomatenplanten door de natte zomer met 60% minder tomaten als gevolg en het feit dat de productie van courgette, aubergine en paprika pas laat op gang kwam. Het jaarverlies werd compleet door bijkomende problemen met plasvorming in de koepelserres door een te hoge grondwaterstand in de winter. Hierdoor viel de productie van heel wat winters groen zoals winterpostelein, spinazie, paksoy, ... immers niet alleen letterlijk, maar ook figuurlijk in het water.

Slimme investeringen

De Plukheyde heeft tot nu jaarlijks **oplossingsgericht geïnvesteerd**. Eigen elektriciteit en water kwamen er na het eerste seizoen in 2018. Dit werd na dat droge jaar gericht uitgebreid in 2019. Vervolgens werd meer personeel ingezet en mbv een speciale 2^e hands tractor + nieuwe camionette verbeterde onze efficiëntie op de akker en naar het afhaalpunt. Maar om de gevolgen van een erg nat jaar zoals 2021 op te vangen zijn drie extra stappen samen belangrijk.

- (i) Het doel is de komende drie jaar te komen tot meer en vernieuwde koepelserrerruimte. Dit kan door stapsgewijs per jaar 1/3 nieuw aan te kopen. Hierdoor zetten we hard in op de kwaliteitsverbetering van de tomaten en andere vruchtgewassen. Ik kies als boer daarbij voor nieuwe, verrolbare tunnelserres. Zij zijn behoorlijk duurder, maar laten een veel betere spreiding van vroege en late teelten + een biologische teeltafwisseling toe. Bovendien kan het na verrollen ook natuurlijk regenen op de vorige stapplaats waardoor meer evenwicht in de bodem ontstaat.
- (ii) Om een hoge grondwaterstand te voorkomen op de plaats waar de koepelserres staan, kan de bodem gedraineerd worden. De momenten waarop er drainwater zal zijn, staat het water in de beken rond de akker echter ook hoog. Dus is een tussenstap met afwatering naar een regenput onder de grond + overpompen naar "hogere" water in die beken die het dan verder afvoeren nodig. Die noodzakelijke tussenstap maakt het opnieuw prijzig, gelukkig investeerden we wel al in elektriciteit voor de pomp!
- (iii) Onkruid groeit al stevig in een droog jaar, maar in een nat jaar is het gewoon explosief. Dat zorgt voor veel competitie met de groenten, maar ook meer ziektedruk omdat de teelt minder snel droogt en dus schimmelvorming kan ontstaan. Om dit beheersbaar te houden op een bio-bedrijf zoals de Plukheyde is investering in de laatste generatie wiedegeen groot deel van de oplossing. Ik heb dit vorig jaar ook gezien in de praktijk op een demonstratiedag bij een collega CSA boer.

Bovenstaande drie investeringen komen bovenop het investeringsbudget dat ik tot nu jaarlijks heb ingezet op de Plukheyde en dat opnieuw zal nodig zijn voor de nodige personeelsinzet (vervanging van stage-uren 2021 die er dit jaar niet zullen zijn door arbeidersuren), verbetering van de toegangsweg tot de akker (om niet meer te kunnen vastrijden met de camionette), met eigen tractor op juiste tijdstip uitrijden van organische bodemverbeteraar (om spoorvorming loonwerkmachines in het natte voorjaar te vermijden) en optimalisatie van de tractor om snel van werktoestel (wiedege versus watergeeftank) te kunnen switchen.

Het verhoogde investeringsbudget is bovendien structureel want voor de koepelserres al nodig voor de komende drie jaar en op termijn zal ik ook moeten investeren in een structurele ruimte om machines te stallen en groenten gedurende de winter beter te bewaren + bepaalde machines verder moeten optimaliseren of vervangen.

Benchmark met andere korte keten boeren

Bovenstaande **kosten** werden samen met de verwachte inflatiekost door de huidige situatie in de wereld in absolute waarden opgeteld en ook relatief voorgesteld in taartdiagram. Tegelijk werd gekeken naar een **te verwachten inkomstzijde**. Hiertoe werd ook een **benchmark** gedaan met collega bio-bedrijven die in korte keten groentepakketten aanbieden. Om te kunnen vergelijken is terugrekenen van een jaarprijs naar een weeprijs voor een al dan niet keuzevrij pakket en het aantal groenten in het pakket belangrijk. Daarbij valt op dat keuzevrije of dus flexpakketten zoals op de Plukheyde bijna niet bestaan én dat veel bedrijven minder weken op jaarbasis leveren. Een weeprijs voor de Plukheyde in 2021 voor een flexpakket met gemiddeld 7 tot 9 groenten naar keuze was 480/47weken (+ 2 “zelfpluk” vakantieweken) was 10,21 euro. Bij collega's is dit eerder 6 groenten per week gekozen door de boer voor 12 euro en 14 euro keuzevrij (bestaat bij één collega).

Bij de evenwichtige groei die werd vooropgesteld voor 2021 hoorde naast de productiegroei van 25% een gelijkaardige stijging van het aantal deelnemers. Dat % strandde echter bij +7% of zo'n 195 oogstaandelen ter waarde van een volwassene (= Voltijds Equivalent of VE) in 2021 versus 182 in 2020. **Om de kwaliteit van de producten en ook het persoonlijk contact (beiden worden als erg belangrijk ingeschat zoals jullie hierboven konden lezen en dit kwam ook uit eerdere bevragingen) te behouden, zijn we er ook van overtuigd dat we best optimaliseren wat er is ipv groter te worden dan pakweg 200 VE.**

Prijs voor het flexpakket

Dit alles bracht ons tot een prijscorrectie van een oogstaandeel voor een volwassene op de Plukheyde in 2022 van 13,5 euro per week voor een flexpakket of 634,50 euro per jaar en 47 bestelweken. Dit is het pakket waarin jijzelf keuzevrij de inhoud bepaalt, mét als gemiddelde richtlijn 7 tot 9 groenten per week. Dit is het gemiddelde dat al 5 jaar volgt uit het totaal aantal geleverde porties per week gedeeld door het aantal voltijdse equivalenten van dat jaar. Dat is dus nooit een absoluut getal, want eetgewoontes en weken vergelijken gaat gewoon niet, maar de basis van onze werking én van CSA is altijd eerlijkheid geweest en dat blijft. Ik ben er dan ook gerust op dat dit gemiddelde ook in 2022 uit de berekening zal komen en misschien wel een hoger getal als blijkt dat de investeringen hierboven boven verwachting renderen en het een echt 'boerenjaar' wordt waarbij overschotten zullen worden gedeeld. Want zoals er onder de Plukheyde staat 'korte keten – gezonde groenten eten' zo kan er onder elke CSA boerderij zeker staan 'als onze kosten gedekt zijn – dan delen wij'!

Het zuivere basispakket

Omdat we ons ervan bewust zijn dat deze prijscorrectie een grote stap is, willen we het **ook mogelijk maken te kiezen voor het zuivere basispakket** zoals dat reeds bestond van juni tot en met januari. Dit is de actuele keuze van de boer van 7 groenten voor die week + aardappelen als die er op dat moment zijn **voor de prijs van 11,25 euro per week** of 528,75 euro per jaar en 47 bestelweken. Je mag in dat geval geen extra groenten zelf kiezen, tenzij tegen de prijs van het flexpakket. In de maanden februari tot en met mei als het aanbod van groenten te klein is opdat de boer elke week tot 7 gevarieerde groenten kan komen, blijft vrije keuze van 7 groenten ook voor het basispakket mogelijk.

Promo team en andere steun vanuit de community

Om af te ronden werd er op het evaluatiemoment stil gestaan bij de C van Community in CSA.

Het belangrijkste nieuwe idee is misschien wel dat er mensen opstonden die met een **“promo team”** acties zal coördineren om nieuwe deelnemers aan te trekken. Het promo team wil ook meedenken hoe andere bottlenecks zoals de optimalisatie van het infobord in het afhaalpunt bij oproep voor het “bonenteam”, meewerkmomenten, ... Wil jij daar ook deel van uitmaken, geef dan gewoon een seintje en ik breng je in contact! Ook een (recepten)**blogger** voor het delen van recepten via de website zal **gezocht** worden. En de suggestie werd gedaan om de nieuwsbrief uit te breiden met een “lees meer” functie voor zij die tijd en goesting hebben voor extra info.

Verder werd door boer Koen het idee van **Agroforestry** op de Plukheyde voorgesteld. Doel is via gerichte aanplant van fruitbomen de akker meer ecologisch en klimaatrobuust maken. Deelnemers kunnen een boom “adopter” en recht krijgen op een deel van de oogst terwijl het ander deel naar de community kan gaan. **Geïnteresseerden mogen zich al melden bij boer Koen, maar meer info volgt nog.**

Tot slot benadrukte boer Koen zijn ervaring dat ondanks de moeilijkheden in 2021, de **steun vanuit de community op vele fronten weer opvallend** was. Er werd geflyerd, regelmatig kwam iemand spontaan langs op de akker om zelf zijn/haar hoofd leeg te maken, maar tegelijk mij te helpen bij het wieden, oogsten van erwten en bonen of samen aardappelen rapen, zaaien, of wat nodig was op dat moment. Iedere week werd geholpen bij het uitladen van de camionette, iedere 2 weken haalt iemand op woensdag het plantgoed op in Merchtem met mijn camionette terwijl ik kan verder oogsten en in de wintermaanden is dat zelfs wekelijks het geval voor het witloof. Er werd gebakken, afgewassen en natuurlijk ook getapt en opgediend op de Open Velddag en er waren zelfs deelnemers die financieel investeerden oa in de aankoop van één van de twee nieuwe stukken akker waarvan de Plukheyde de grond mag bewerken! Er werd ook ingesprongen in het afhaalpunt als ik er eens niet kon zijn en tijdens mijn zomerverlof was er een heus oogstteam dat voor iedere deelnemer die het wilde groenten oogstte om af te halen op het veld. Dit lijstje is zeker niet compleet, maar het illustreert wat CSA en de Plukheyde kan zijn: een win win tussen boer en deelnemer, tussen veld en tafel, tussen samen de uitdaging aangaan en een rijke ervaring. Een welgemeende dank je wel daarvoor!

Nieuw oogstseizoen 2022

Ondertussen loopt het huidige oogstseizoen 2021 op zijn laatste beentjes al kan bestellen hierin nog tot de laatste week van april (vrij/za 29&30/04 laatste afhaalpunt). En **op basis van alle info hierboven kan je vanaf 14 maart een mail met uitnodiging tot betaling en hernieuwing van je oogstaandeel voor het seizoen 2022 verwachten.**

Ik heb na het evaluatiemoment en de afgelopen 5 jaar, want zo lang is de Plukheyde ondertussen actief, de volle **goesting** in een nieuw seizoen! Jij ook?

Heb je bij dit alles vragen of bedenkingen of wil je aansluiten bij één van de initiatieven, neem dan zeker contact via welk kanaal dan ook!

Groe(n)tjes boer Koen